

Træløber i Østjylland

Skrevet af Kurt Strebøl. Publiceret 9. april 2009

Træløber (*Certhia familiaris*) vs. korttået træløber (*Certhia brachydactyla*).

En publikation af Kurt Strebøl om forekomst, adfærd og feltbestemmelse af både Træløber og Korttået Træløber i Østjylland. Fotos af Hans Wilhelm Grömping.

Træløber (*Certhia familiaris*) / Korttået træløber (*Certhia Brachydactyla*)

Forekomst

Træløber

Træløber og kortttået træløber hører til vores mindste fugle i Østjylland med en kropsvægt på kun 8 – 12 gram. Begge arter findes som bekendt i vort område – dog er kortttået træløber en forholdsvis ny og mindre udbredt art, som siden 1940'erne har været under ekspansion mod nord langs Jyllands østkyst, biotopbetinget frem til den jyske højderyg og endda yderligere vestover.

I Østjylland finder vi træløber som er mere tilknyttet lukkede skovområder end kortttået træløber især i skovene omkring Horsens, Sondrup Plantage ved Juelsminde, Storskov og Fløjstrup skov ved Højbjerg, Risskov, Skærsø plantage ved Dråby, Overskov ved Gjerrild og Løvenholm skov ved Auning. Vestover er der ynglefremkomster i Nedergård skov ved Nørre Snede. Herudover er der forekomster i samtlige løv- og fyrreskove i Søhøjlandet samt skovene ved Granslevådalen ved Hammel. Da træløber er vidt udbredt i vort område, findes der hundredvis af andre observationssteder i Østjylland. Ovennævnte forekomststeder er opsummeret ud fra forfatterens observationer og kan bruges ved tilrettelæggelse af ekskursioner. Et tydeligere billede af træløberens udbredelse og forekomst i Østjylland findes på [DOF basen](#)

Kortttået træløber

Kortttået træløber som de seneste 70 år er indvandret sydfra til vort område, er mindre almindelig end træløber og biotopmæssigt mere tilknyttet løse randskove af eg og ask eller andre rubarkede træsorter samt i frugt- og bjergfyrplantager.

Baseret på observationer har vi størst chance for at opleve kortttået træløber i vort område omkring og udenfor skovene ved Horsens, Fløjstrup og Moesgård ved Århus, hele Søhøjlandet, plantagerne ved Viborg og området omkring Hald Ege. Også her ville der kunne tilføjes et utal af andre observationssteder i Østjylland, hvilke løbende bliver opdateret i [DOF Basen](#)

Adfærd

Typisk for begge træløber-arter er deres inspektion af træbark for insekter, larver, edderkopper og insektæg, ved spiralvis at rykke op ad træstammen og derefter kaste sig ned til foden af næste træ for at gentage denne procedure. Flugten er i øvrigt svag bølgelinjet med hurtige vingeslag. Det lange, sylspidse næb afsøger træbarkens revner efter føde. Træløbere fjerner ikke barken, men afsøger kun revner. Sideløbende spiser træløbere også visse former af plantematerialer og frø, især i vinterperioden, hvor insekter kan være mere vanskeligt tilgængeligt.

Kortttået træløber kan også oftere ses fødesøgende op under tykke grene end sin artsslægtning, træløber. Ligeledes ses kortttået træløber også fødesøgende i buske og endda klatrende på murværk.

Kortttået træløber fødesøgende under gren.

Parringstiden og yngletiden for både træløber og kortttået træløber er fra april til juni med et, og med sjældne undtagelser, to kuld. Overlapning af ynglesteder med forekomst af både træløber og kortttået træløber kan udløse ihærdige territorialkampe og det er observeret, at træløber kan efterligne kortttået træløbers sang for at jage denne bort.

Begge arter foretrækker afstående bark som redeskjul, hvorimod kun Kortttået Træløber kan finde på at bygge rede under løse tagsten og i revnet murværk. Redehøjden er i reglen ca. 3 – 4 meter over jorden, men der er også set lavere placeringer.

Begge arter benytter gerne specielle redekasser med et sidevendt hul mod stammen.

Træløbere har en forkærlighed for et hul til indflyvning til reden, og modsat dette, et hul til fraflyvning fra reden. Løs bark er derfor det mest optimale til dette formål. Selve reden består udenpå af plantefibre og mos, redefyld består af fine græsstrå, dunfjer og hår.

Kortttået træløber ved indgangen til reden under bark

Æglægningen begynder medio april og består af 5 – 7 hvide æg med brune og rødlige pletter. Rugetiden for både træløber og kortttået træløber er ca. 15 dage og det er efter oplysning udelukkende hunnen der ruger. Efter klækningen fodres ungerne både af hannen og hunnen i 15 – 17 dage.

Det er især i parrings- og yngletiden, altså i marts og april, de fleste træløber observationer ses indberettet i DOF basen.

Om dette hænger sammen med bedre observationsmuligheder fordi træer i denne periode endnu ikke er løvbærende, eller om fuglene i parringstiden optræder mindre sky, er forfatteren ukendt.

Fakta er, at både træløber og kortttået træløber uden for deres ynglesæson strejfer vidt omkring.

Fældningsperioden er kort og indsætter lige efter slutningen af yngleperioden. Halefjer, som er livsvigtig for træløbere under fødesøgningen, fældes sådant, at de midterste halefjer forbliver funktionsdygtige og først bliver fældet efter de yderste nye halefjer er fuld udviklet.

I strenge vintre kan træk sydover forekomme.

I den kolde vinterperiode søger træløbere ofte sammen for natten i skjul og redekasser, ofte op til 15 fugle, på bedste gærdesmutte vis, klynget sammen. Optimalt for overlevelsen af natten i vinterkulden rykker træløbere konstant rundt i klyngen, således at hver fugl på flere tidspunkter i nattens løb kommer til at være inderst, hvor der er varmest.

Feltbestemmelse

Både træløber og korttået træløber er på grund af deres lighed yderst vanskelig at feltbestemme og en sikker bestemmelse er ofte kun mulig i ringmærkerkredse hvor fuglen, efter den nænsomme fangst i spejlnet, eksamineres i hånden. En udførlig, dog med forbehold behæftet bestemmelsesvejledning af både træløber og korttået træløber findes i Lars Svenssons "Identification Guide to European Passerines".

Træløber

Træløber

Træløber har et kortere næb end korttået træløber, som baseret på undersøgelser foretaget af R. Fölich, A. Klein og

V. Hüsing, i snit er 11,4 mm for hunnens og 13,6 mm for hannens vedkommende.

Den klare, hvide øjenstribе starter ved næbroden. (Den central- og vesteuropæiske træløber (*Certhia macrodactyla*) udviser dog en tydelig svagere øjenstribе og ligner i det hele taget endnu mere træløber).

Isse og ryg udviser også tydeligere, hvide prikker end hos korttået træløber.

Undersiden er normalt ren hvid, men dette kan ikke bruges til identifikation, da bugen især i vådt vejr kan virke smudsig efter berøring med barkalger eller mos på træer.

Vingebåndet danner hos træløber en sort, ret vinkel (se illustrationen t.v.).

Vingspids kanter er hos træløber grålig hvid. Bagkloen er længere end hos korttået træløber, men kan hos ungfugle være ikke helt udviklet. Det er vanskeligt med en optisk feltbestemmelse af træløber efter

udseende og adfærd, derfor er den mest sikre metode at være fortroligt med dens kald og sang, omend træløbere i yngletiden undertiden efterligner korttået træløbers sang i territorialkampen.

Hør træløbers sang ved at [klikke her](#) (kræver Windows Media Player – Skriv fuglens latinske navn i søgefeltet *Certhia familiaris* og klik derefter på en af de fire valgmuligheder. Ignorer et animeret pop-up vindue. Husk at tænde for højttaleren i din PC).

Træløberens kald er gentagne, høje og fuglekonge lignede strofer "tiih".

Korttået træløber

Korttået træløber

Korttået træløber har et længere næb end træløber og dette virker mere nedad buet. Næblængden er ca. 16,5 cm og her foreligger, ifølge forfatteren, ingen undersøgelser om forskellige næblængder hos hanner og hunner. En mere svag øjenstribе starter lige over øjet og ikke ved næbroden som hos træløber, lige som prikker på isse og ryg virker mere uskarpe eller forvasket.

Undersiden er mere grålig end hos den beslægtede art. Vingen udviser jævne "trappetrin" langs vingebåndets kanter og i modsætning til træløber ses tydelige, hvide vingespidspletter. (Se illustrationen ovenover).

Som navnet siger, er korttået træløbers bagklo med gennemsnitlig 6,8 – 8,9 mm væsentlig kortere end hos træløber med sine 7,6 – 11,5 mm.

Også hos korttået træløber er det sikreste identifikationstegn dets sang, omend også korttået træløber i yngletiden en sjælden gang holder artsfættren på afstand ved at efterligne dets sang.

Hør den korttåede træløbers sang ved at [klikke her](#) (kræver Windows Media Player – Skriv fuglens latinske navn i søgefeltet *Certhia brachydactyla* og klik derefter på en af de fire valgmuligheder. Ignorer et animeret pop-up vindue. Husk at tænde for højttaleren i din PC).

Korttået træløbers kald er mere gennemtrængende end træløberens, et gentaget, blåmejsagtig "tyyt".

Tast ind i DOF basen

Tanken med denne kortfattede publikation omkring vore to træløber arter i Østjylland er, at opfordre vore lokale kollegaer til konstant at indberette samtlige observationer af enten den ene eller anden art i DOF Basen, som burde findes under foretrukne på de pågældendes PC'er under www.dofbasen.dk. En meget nyttig manual i håndteringen af DOF Basen findes i [Arne Bo Larsens artikel](#) om optælling af rågekolonierne i vort område.

Derudover holder dofbase-kordinator Peter Lange en gang imellem kurser i håndtering af DOF Basen. Sådanne kurser bliver bekendtgjort på www.dofoj.dk

Træløber (*Certhia familiaris*) og korttået træløber (*Certhia brachydactyla*) er uhyre vanskelige at feltbestemme fra hinanden, så det er det yderst vigtigt med detaljerede indberetninger af observationer med beskrivelse af alle kendetegn samt oplysninger om biotop, hvilken træsort fuglen har afsøgt for føde og sidst, men ikke mindst, om fuglen er blevet artsbestemt efter dens sang eller kald.

Disse indberetninger vil fremadrettet blive brugt i en mere nuanceret publikation om emnet, herunder yngleforekomster og udbredelseskort m.v.

Du er velkommen til at kommentere artiklen eller kontakte undertegnede direkte med beretninger om emnet fra hele regionen.

[Kurt Strebel](#)